نشریـــه الکترونیکی هدایت

www.hadinews.ir

کانال معیار در روبیکا @meyar_pb کانال معیار در سروش @meyar.pb

نشریه هدایت/ شماره ۸ / مرداد ۱۴۰۱ معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سازمان بسیج مستضعفین

مسائل جمعیتی و چشم‌انداز نگرانی‌های آن

جمعیت و مسائل مربوط به آن از مهم‌ترین اولویت‌های هر کشور محسوب می‌گردد. کمیت و کیفیت جمعیت در تولید قدرت و ثروت و علم موضوعیت حیاتی دارد. جوانی یا پیری، باسوادی یا بی‌سوادی، ماهر یا غیرماهر، درستکار یا بزهکار، راضی یا ناراضی، امیدوار یا ناامید و امثال آن‌ها هر یک چشم‌انداز متفاوتی برای فرد و خانواده و حکومت ترسیم خواهد کرد. دغدغه مسائل جمعیتی البته این‌طور نیست که تنها برای نظام سیاسی برجسته باشد بلکه برای خود فرد و خدماتی که در سنین پیری انتظار آن را دارد و نیز برای خانواده که ماندگاری خود را انتظار می‌کشد و برای پیشرفت و توسعه همه‌جانبه ملت و کشور که توقع روزافزونی آن را دارد و از طرفی برای امنیت ملی که زمینه و بستر آن را انرژی جوانی تضمین خواهد کرد و البته برای نظام سیاسی که اقتدار روزافزون را هدف‌گذاری کرده است همه و همه از اولویت برخوردار است و غفلت از آن و ساده‌اندیشی و بی‌تفاوتی نسبت به آن تبعات گاه جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت.

پایه اصلی در مسئله جمعیت به نرخ باروری و اقبال مردم به آن بستگی دارد. نرخ باروری و فرهنگ فرزند آوری در وضع کنونی اصلاً رضایت‌بخش نیست. رتبه باروری ایران در بین کشورها بیانگر سرعت و روند کاهشی باروری است، کاهش باروری در ایران و روند افزایشی سالمندی از مهم‌ترین چالش‌های کشور است. ایران اکنون در شرایط پنجره جمعیتی (جمعیت جوان) قرار دارد و به‌عنوان فرصتی طلایی باید از آن استفاده کرد و استمرار بخشید، ضمن استفاده از جمعیت جوان کشور به‌عنوان یک فرصت، برای زمان میان‌سالی جمعیت هم برنامه‌ریزی مناسب انجام شود؛ طی ۳۰ سال آینده ۳۰ درصد از جمعیت ایران به پیری می‌رسد. کمیته رصد و پایش سیاست‌های جمعیتی دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی سال ۹۸ را سال کاهش بی‌سابقه آمار موالید ایران طی ۵۰ سال اخیر عنوان کرد. پس‌ازآن نیز تاکنون روندی امیدوار کننده به چشم نمی‌خورد.

بررسی‌های مشترک مرکز آمار ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نشان می‌دهد که حدود ۶۰ درصد مردم خواهان حداقل دو فرزند هستند، ۱۴ درصد جمعیت کشور یک فرزند را کافی می‌دانند و فقط یک درصد خانواده‌ها هستند که فرزندی نمی‌خواهند. درواقع حدود ۷۵ درصد جامعه بین یک تا دو فرزند را می‌خواهند؛ اما ضعف برنامه‌ریزی‌های اقتصادی مانع تحقق این خواسته شده و باعث شده نرخ باروری کلی جامعه در حد نازلی حدود ۱.۸ بماند. برآوردهای رسمی نشان می‌دهد تا

افق سال ۱۴۳۰ کاهش شاخص رشد جمعیت ادامه خواهد داشت. در سال ۱۴۰۰ سهم سالمندی جمعیت از مرز ۱۰ درصد عبور کرد، در سال ۱۴۲۰ از مرز ۱۹.۴ درصد و در سال ۱۴۳۰ از مرز ۲۶.۱ درصد عبور خواهد کرد یعنی در آن زمان یک چهارم جمعیت کشور سالمند خواهند بود. میانگین سن ازدواج در دهه اخیر برای آقایان از ۲۴ به ۲۷ سال و برای خانم‌ها از ۱۹ به ۲۴ سال افزایش یافته است و در تهران برای آقایان ۲۷ و برای خانم‌ها ۲۶ سال است.

آیت‌الله رئیسی رئیس‌جمهور طرح جدید قانون جمیعت همره با مشوق‌ها و عوامل پیش برنده جمعیتی را در آبان ۱۴۰۰ به شرح زیر ابلاغ کرد: در اجرای اصل ۱۲۳ قانون اساسی به پیوست «قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» که در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۴ کمیسیون مشترک طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده مجلس شورای اسلامی مطابق اصل ۸۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب و پس از موافقت مجلس با اجرای آزمایشی آن به مدت ۷ سال، در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۱۰ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۶۹۳۸۵/۲۷۸ مورخ ۱۴۰۰/۸/۱۹ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده، جهت اجرا ابلاغ می‌گردد. این قانون تنها گام اول است و در طی سال‌های پیش رو باید تکمیل شود، باید به مواردی که در این قانون به آن‌ها کمرنگ اشاره شده، بیشتر پرداخته شود و نباید در مسئله جمعیت سطحی‌نگری اتفاق بیفتد،

برای ستاد ملی جمعیت ۱۲ وظیفه تعیین شده که ازجمله وظایف، تهیه یک برنامه عملکرد و ایجاد هماهنگی میان نهادهای مرتبط با موضوع جوانی جمعیت و خانواده و نظارت بر نقش آن‌هاست. «تدوین شاخص‌های ارزیابی و سنجش اقدامات اثربخش و رشد ازدواج و فرزند آوری به تفکیک بخش‌های خانواده، رسانه، سازمان‌های مردم‌نهاد و دستگاه اجرایی، شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی مدیران و نخبگان، اهدای سالانه جایزه ملی جوانی جمعیت، پایش زمانی و مکانی مستمر تغییرات جمعیتی در سطوح ملی، استانی و شهرستانی با مشارکت مرکز آمار ایران و پایش جامعه وضعیت سقط‌جنین در کشور بر اساس جمع‌بندی گزارش دستگاه‌های ذی‌ربط و پژوهش‌های مرتبط» بخش دیگر وظایف ستاد ملی جمعیت است.در این قانون همه وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های زیرمجموعه دولت موظف شده‌اند تا دستورالعمل‌ها، برنامه‌ها و منشورهای مرتبط با خانواده، فرزندآوری و جمعیت را در چهارچوب مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی تهیه کنند و در زمان مقرر ارائه دهند.

مراکز غربالگری به بهانه‌های عوام‌پسند و ایجاد ترس در خانواده به منبع درآمدهای نجومی برای سرمایه‌گذاران آن تبدیل شده و کمتر کسی هم توان مخالفت یا رقابت با آنان را دارد. دو هزار میلیارد تومان گردش مالی چند آزمایشگاه انحصاری در حوزه غربالگری بود، سروصداهای ایجاد شده از طرف همین افراد است که می‌گویند تولد نوزادان معلول و یا با اختلال ژنتیکی افزایش پیدا خواهد کرد. آنان به بهانه‌های مختلف و در اغلب موارد بدون توجیه خانواده‌ها به سقط‌جنین می‌پردازند. باید توجه کرد با افزایش سن آقایان، کیفیت نطفه و همچنین توان باروری کاهش‌یافته و خطر اختلالات ژنتیکی افزایش می‌یابد. داشتن فرزند بر استحکام خانواده می‌افزاید. با افزایش سن، توان باروری خانم‌ها به‌تدریج کاهش می‌یابد. با افزایش سن، احتمال تشکیل جنین غیرطبیعی (بیمار) بالا می‌رود. تک‌فرزندی معایب زیادی برای خانواده دارد، کودک احساس می‌کند در زندگی تنها است. در صورت فوت، تصادف یا بلایای طبیعی خانواده بدون فرزند شده و امکان جبران ندارد، بسیاری از خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند در دروان پیری بی‌سرپناه خواهند بود.

جمعیت جوان یکی از مؤلفه‌های اصلی تولید قدرت و اقتدار ملی و عامل استحکام ساخت درونی قدرت؛ در کنار وسعت سرزمین، منابع طبیعی، تجهیزات روزآمد، علم و... است. جوانان عامل مؤثری در شکل‌دهی قدرت نظامی و اقتصادی کشور می‌باشد. اساساً منابع انسانی اصلی‌ترین نقش را در افزایش قدرت ملی و زایش خلاقیت، اندیشه و علم دارند. حتی تجهیزان و

ثروت ملی را نیز جمعیت کیفی مورد بهره‌برداری قرار خواهد داد. جمهوری اسلامی برای تمدنت سازی، زمینه‌سازی ظهور، برای مبارزه با ظلم و استکبار، حمایت از مسلمانان و مستضعفان و تحقق آرمان‌ها به جمعیت جوان آگاه و ماهر و توانمند احتیاج دارد. از طرفی کاهش جمعیت و پیری آن؛ کشور را به آسیب‌پذیری در تهدیدات امنیت سوق می‌دهد و در بسیاری از زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، نظامی، دفاعی، امنیتی، علمی، خدماتی و... آسیب‌پذیر خواهد کرد. افزایش جمعیت سالمند نیز جامعه را در مقابل تهدیدات آسیب‌پذیر می‌کند.

در اسلام یکی از مهم‌ترین مطلوب‌ها افزایش فرزند آوری و تربیت فرزند است. اینکه در روایات آمده بهشت زیر پای مادران است به‌واسطه فرزند آوری است. در اسلام بیش از هر چیز به پدیده ازدواج تأکید شده و خانواده کانون عشق و محبت و زیرساخت جامعه شمرده‌شده است. تا جایی که ازدواج نصف دین هر جوان قلمداد شده است. پیامبر اعظم (ص) فرمود: «هنگامی‌که زن باردار می‌شود همانند روزه‌دار شب‌زنده‌دار و مجاهد درراه خدا با جان و مال است و هنگامی‌که وضع حمل نمود آن‌قدر اجر و پاداش دارد که قابل توصیف نیست و اگر در این مدت بمیرد همانند شهید است و زمانی که به نوزادش شیر می‌دهد با هر مکیدن شیر به او اجر آزاد کردن یک اسیر از نسل حضرت اسماعیل (ع) را می‌دهند و تمام گناهانش آمرزیده می‌شود». (شیخ صدوق، امالی: ۴۱۱)

توطئه استکبار جهانی غرب در کشورهای اسلامی به کاهش جمعیت جوان و کاهش نرخ باروری و پیری جمعیت و درنهایت ضعف و فشل ساختن آنان تمرکز دارد. غربی‌ها این تهدید را مانند سایر تهدیدها و فتنه‌ها و آسیب‌های اجتماعی از طریق فارغ‌التحصیلان ایرانی که در اروپا و آمریکا درس‌خوانده و تربیت‌شده‌اند عملیاتی می‌کنند و تاکنون هم توفیقات زیادی از این طریق داشته‌اند. چون این فارغ‌التحصیلان در بسیاری از مناصب حکومتی ایران صاحب نفوذ و مسئولیت هستند و یا به‌عنوان کارشناس به مسئولین و نهادهای مسئول جهت می‌دهند.